

Matrix Meetinstrumenten voor Sociale Steun

Instrument	Eigenschappen	Psychometrische eigenschappen		Bruikbaarheid
		Sensitiviteit/Specificiteit & Afkapwaardes	Betrouwbaarheid & Validiteit	
<p>1. ENRICHD Social Support Instrument (ESSI) (Mitchell et al., 2003)¹</p> <p>Ontwikkeld voor de ENRICHD Studie</p> <p>Nederlandse vertaling niet bekend.</p>	<p>Meerdimensionale schaal voor sociale steun met 3 subschalen</p> <p>Meetpretentie: Sociale steun (waargenomen emotionele steun, instrumentele steun, beoordeling van de steun en huwelijksstatus)</p> <p>7 items²</p> <p>Afnameduur is +/- 5 Minuten</p> <p>(Mitchell et al., 2003)</p>	<p>Afkapwaarde voor lage sociale steun: ≤18 én ≤2 op ten minste twee items (MI patiënten; Lett et al., 2009)</p>	<p>Interne consistentie: 0.88 (PCI patienten; Vaglio et al., 2004) & 0.86 (MI patiënten; Mitchell, 2003)</p> <p>Significante concurrente validiteit met de SF-36 (subschaal sociaal functioneren)(PCI patienten; Vaglio et al., 2004) & met de PSSS (.62; MI patiënten; Mitchell, 2003)</p> <p>Goede predictieve validiteit (PCI patienten; Vaglio et al., 2004)</p> <p>Hoge convergente validiteit met PSSS (MI patiënten; Mitchel</p>	<p>1. Wordt aangeraden als kort screening instrument (Mitchell, 2003)</p> <p>2. Goede concurrente, predictieve validiteit en bruikbaarheid van ESSI evenals interne en test-hertest validiteit bij hartpatiënten (Vaglio et al., 2004)</p> <p>3. De hoge correlatie tussen ESSI en PSSS ondersteunen de bruikbaarheid van de ESSI als screening instrument voor sociale steun (Mitchel et al., 2003)</p> <p>4. Auteur raadt ESSI aan vanwege lengte en psychometrische kwaliteiten ((MI patiënten; Lett et al., 2009)</p>
<p>2. Interpersonal Support Evaluation List (ISEL) (Cohen, Mermelstein,</p>	<p>Meerdimensionaal meet-instrument voor sociale steun met 4 subschalen: Inschatting, thuishoren,</p>		<p>Matige convergente validiteit (meerdere studies; Cohen et al., 1985)</p>	<p>1. Sterke ondersteuning voor de betrouwbaarheid en de validiteit van de ISEL (meerdere studies;</p>

<p>Kamarck, & Hoberman, 1985)</p> <p>Nederlandse vertaling (experimentele versie: Hamelinck, 1997)³</p>	<p>tastbaar en zelfvertrouwen</p> <p>Meetpretentie: de waargenomen beschikbaarheid van potentiële sociale bronnen</p> <p>40 items (Ook 12-items versie verkrijgbaar)</p> <p>(Cohen et al., 1985)</p>		<p>Interne consistentie totale schaal: 0.88 – 0.90 (meerdere studies; Cohen et al., 1985)</p> <p>Voor de verschillende subschalen: 1: 0.70 – 0.82 2: 0.73 – 0.78 3: 0.73 – 0.81 4: 0.62 – 0.73</p> <p>(meerdere studies; Cohen et al., 1985)</p>	<p>Cohen et al., 1985)</p> <p>2. Is in staat om onderscheid te maken tussen de verschillende sociale bronnen (meerdere studies; Cohen et al., 1985)</p>
<p>3. Inventarisatielijst Sociale Betrokkenheid (ISB) (Van Dam-Baggen & Kraaiman, 1992)</p>	<p>Meerdimensionaal meet-instrument voor sociale steun met 3 subschalen (potentiële emotionele betrokkenheid, feitelijke vertrouwelijkheid, wederzijds bezoek)</p> <p>Meetpretentie: Inventarisatie van zowel wederzijdse aanwezigheid als het wederzijds ervaren van steun</p> <p>13 items³</p>		<p>Interne consistentie subschalen: ‘Normalen’: 0.87, 0.75, 0.72 (Van Dam-Baggen et al., 1992)</p> <p>‘Relatief valide’ instrument om aspecten van sociale steun te meten (Van Dam-Baggen et al., 1992)</p>	<p>1. Ontwikkeld als een onderzoeksinstrument dat ook van nut kan zijn voor een gedragstherapeutische praktijk</p> <p>2. De ISB is een aanvulling op de inventarisatie van individuele kenmerken omdat het een belangrijke omgevingscomponent meet.</p> <p>3. De subschalen kunnen helpen bij het zicht krijgen op specifieke steuntekortingen (Van Dam-Baggen et al., 1992)</p>

<p>4. Inventory of Socially supportive Behaviors (ISSB) (Barrera & Ainlay, 1983)</p> <p>Nederlandse vertaling niet bekend</p>	<p>Meerdimensionale maat voor sociale steun met 4 factoren (begeleiding en feedback, nondirectieve steun, positieve sociale interactie, tastbare hulp) Meetpretentie: Meet de frequentie van sociale steun (getoond door verbale uitingen en gedrag)</p> <p>40 items³</p> <p>Afnameduur is 10-15 minuten</p> <p>(Gottlieb et al., 2009)</p>		<p>Interne consistentie: 0.93 - 0.94</p> <p>Constructvaliditeit: item-totaal correlatie varieert (-0.82 – 0.69) wat aangeeft dat niet alle genoemde sociale gedragingen hetzelfde construct meten</p> <p>Convergente validiteit: matige samenhang met sociale netwerkgrootte ($r=0.32 - 0.42$; beoordeeld m.b.v. Arizona Social Support Interview Schedule). Matige samenhang met steun vanuit de familie ($r=0.36$; beoordeeld m.b.v. Moos's Family Environment Cohesion)</p> <p>Factorstructuur aangetoond met factoranalyse (gezonde populatie; Gottlieb et al, 2009)</p> <p>Divergente validiteit:</p>	<p>1. Is een veel gebruikte maat voor sociale steun 2. Wordt in artikel van Gottlieb et al. (2009) genoemd als aanbevolen zelfrapportage instrument voor sociale steun vanwege zijn sterke psychometrische eigenschappen en bruikbaarheid en aantrekkelijkheid voor onderzoekers. 3. Heeft problemen met over- en onderrapportage van verschillende types sociale steun 4. Indien gebruikt moet deze lijst nauwkeurig worden afgestemd en gevalideerd voor de situatie, bijvoorbeeld door te informeren bij de steun verstrekkers</p> <p>(Gottlieb et al., 2009)</p>
---	--	--	--	--

			Ondersteund door verschil met maten voor waargenomen sociale steun (meta-analyse; Haber et al., 2007)	
<p>5. MOS Social Support Survey (Sherbourne & Steward, 1991)</p> <p>Nederlandse vertaling niet bekend</p>	<p>Meerdimensionaal meet-instrument voor sociale steun met 4 functionele steun schalen (emotioneel/informationeel, tastbaar, liefdevol & positieve sociale interactie)</p> <p>Meetpretentie: meet waargenomen aanwezigheid van sociale steun</p> <p>19 items²</p> <p>Afnameduur is niet Bekend</p> <p>(Sherbourne & Steward, 1991)</p>	Hogere score op de sociale steun vragenlijst reflecteert een hoger, of beter, niveau van sociale steun (Young et al., 2007)	<p>Interne consistentie varieert van .91 tot .96 voor de verschillende schalen en totale sociale steun score= .97 (chronisch zieke patiënten; Sherbourne & Steward, 1991)</p> <p>Goede convergente & divergente validiteit (chronisch zieke patiënten; Sherbourne & Steward, 1991)</p>	<p>1. Makkelijk afneembaar, korte en begrijpelijke vragen (Sherbourne & Steward, 1991)</p> <p>2. volgens auteurs is meer (psychometrisch) onderzoek naar dit instrument nodig (Sherbourne & Steward, 1991)</p>
<p>6. Perceived Social Support Scale of Multidimensional Scale of Perceived</p>	<p>Meerdimensionale maat voor sociale steun met 3 subschalen (waargenomen beschikbaarheid en tevredenheid met steun</p>	63 of minder (Mitchell et al., 2003)	<p>Varieert van 0.91 tot 0.95 en voor totale schaal= 0.94 bij (ICD + CHF patiënten) (Pedersen et al., 2009)</p>	<p>1. Speciaal ontwikkeld voor bestuderen van hart ziekten (Blumenthal et al., 1987)</p>

<p>Social Support (PSSS/ MSPSS) (Zimet, Dahlem, Zimet, & Farley, 1988)</p> <p>Nederlandse vertaling beschikbaar</p>	<p>van de familie; waargenomen beschikbaarheid en tevredenheid met steun van de vrienden; en waargenomen beschikbaarheid en tevredenheid met steun van de partner)</p> <p>Meetpretentie: Meet sociale steun</p> <p>12 items²</p> <p>Afnameduur is 5 - 10 minuten</p> <p>(Zimet et al., 1990)</p>		<p>Interne betrouwbaarheid voor totale schaal= 0.88, voor partner= 0.91, voor familie= 0.87 & voor vrienden= 0.85 (Studenten; Blumenthal et al., 1987)</p> <p>Interne consistentie: 0.81 - 0.90 voor subschaal familie, 0.90 - 0.94, voor vrienden, 0.83 - 0.98 voor subschaal partner & voor alle subschalen samen 0.84 - 0.92 (zwangere vrouwen, adolescenten, pediatrie residenten; Zimet et al., 1990)</p> <p>PSSS-12 heeft zelfde 3-factor structuur als PSSS-24 (familie, vrienden, partner; Zimet et al., 1990)</p> <p>Predictieve validiteit is aangetoond voor PSSS-12 (MI populatie; Frasure-Smith et al., 2000)</p>	<p>2. Nadeel= neiging tot sociaal wenselijke antwoorden (Zimet et al., 1990)</p> <p>3. instrument is voorspellend voor mortaliteit bij hartpatiënten (Mitchell et al., 2003)</p> <p>4. instrument wordt vaker gebruikt om sociale steun te meten bij CAD patiënten (Pedersen et al., 2009)</p> <p>5. voldoende betrouwbaarheid & validiteit binnen Nederlandse populatie (Pedersen et al., 2009)</p> <p>6. Beter PSSS-12 gebruiken dan PSSS-24 vanwege lengte en zelfde factorstructuur</p>
--	---	--	--	---

			Voldoende construct-, convergente-, divergente validiteit (ICD; Pedersen et al., 2009)	
7. Screening Tool for Psychologic Distress (STOP-D) (Young, Ignaszewski, Fofonoff, & Kaan, 2007)	Multidimensionele vragenlijst ontwikkeld voor cardiologie patiënten met 5 dimensies (depressie, angst, stress, woede en sociale steun) Meetpretentie sociale steun schaal: meet psycho- sociaal construct sociale steun 5 items ² (subschaal angst 1 item) Afnameduur is ± 2 minuten (Young et al., 2007)	Voor de angstvraag is bij een afkappunt van ≥ 1 , de sensitiviteit 85% en specificiteit 68% Criterium standaard: MOS Social Support Survey AUC: 0.81 (harttransplantatie, hart revalidatie & congenital hartpatiënten; Young et al., 2007)	Subschaal sociale steun is zeer gevoelig en specifiek voor screenen van lage sociale steun (Young et al., 2007) Hele instrument correleert hoog met andere schalen en instrumenten voor depressie, angst, stress, woede en sociale steun (Young et al., 2007; Janeway, 2009)	1. Voordeel: slechts één instrument is voor alle risicofactoren betreft mortaliteit & morbiditeit hartpatiënten 2. Groot gebruikersgemak 3. Instrument is gratis 4. Hoeft niet gescoord te worden, ieder item heeft afkapwaarde 5. Hoeft niet door specialist te worden geïnterpreteerd 6. Afkapwaarde is zelf te bepalen naar behoefte specificiteit & sensitiviteit (Young et al., 2007)
8. Social Network Questionnaire (SNQ) (Glass, Mendes de Leon, Seeman & Berkman, 1997)	Meerdimensionaal meetinstrument voor sociale steun met 4 subschalen (vertrouwenspersonen, kinderen, vrienden & familie)		Interne consistentie vertrouwenspersoon: 0.97, kinderen: 0.89, vrienden: 0.80 en kennissen: 0.67 (oudere populatie; Glass, 1997)	1. Instrument is geschikt voor epidemiologisch onderzoek (Glass et al., 1997)

	<p>Meetpretentie: Meet de structurele en functionele aspecten van het sociale netwerk</p> <p>17 items³</p> <p>Afnameduur is niet Bekend</p> <p>(Glass et al., 1997)</p>		<p>1997) & vertrouwenspersoon (0.30), kinderen (0.63), vrienden (0.54) en kennissen (0.49) (MI patiënten; Mitchel et al., 2003)</p>	
<p>9. Social Provisions Scale (SPS) (Cutrona & Russel, 1987)</p> <p>Nederlandse vertaling (Komproe, Rijken & Hoeks, 1991)</p>	<p>Meerdimensionale maat voor sociale steun met 6 subschalen (hechting, sociale integratie, bevestiging van waarde, betrouwbaar verbond, begeleiding, mogelijkheid tot zorg dragen)</p> <p>Meetpretentie: Meet de mate waarin sociale relaties bijdragen aan de verschillende dimensies van sociale steun</p> <p>24 items³</p> <p>Afnameduur is 5 minuten</p>		<p>Interne consistentie: 0.92 Interne consistentie subschalen: 0.65 – 0.76</p> <p>Factorstructuur aangetoond met factoranalyse, echter ook aanwezigheid van een secondorder factor aangetoond (overall niveau van steun)</p> <p>Convergente- en divergente validiteit werd in verschillende onderzoeken aangetoond (gezonde populatie; Gottlieb et al, 2009)</p>	<p>1. Wordt in artikel van Gottlieb et al. (2009) genoemd als aanbevolen zelfrapportage instrument voor sociale steun vanwege zijn sterke psychometrische eigenschappen en bruikbaarheid en aantrekkelijkheid voor onderzoekers</p> <p>2. Gebaseerd op model van sociale voorzieningen van Weiss (1974)</p> <p>3. Is veelvuldig psychometrisch geëvalueerd en wordt aangeraden voor een volledige beoordeling van waargenomen steun</p>

	(Gottlieb et al, 2009)			(Gottlieb et al, 2009)
<p>10. Social Support List-Interactions (SSL-1 12) (Ormel et al., 1992)</p> <p>Nederlandse vertaling verkorte versie van de Social Support List-Interactions (Van Sonderen, 1993)</p> <p>Is ontwikkeld in Groningen Longitudinaal Aging Study (GLAS)</p>	<p>Meerdimensionale maat voor sociale steun met 3 dimensies (dagelijkse sociale steun, steun in probleemsituaties & sociale steun die resulteert in beter zelfvertrouwen”</p> <p>Meetpretentie: Meet mate van sociale steun door sociale interactie binnen primaire netwerk te meten</p> <p>12 items⁴</p> <p>Afnameduur ‘enkele minuten’</p> <p>(Ormel et al., 1992)</p>		<p>Interne consistentie: 0. 83 (oudere populatie; Van Eijk et al., 1994)</p>	<p>1. Psychometrische eigenschappen zijn voldoende & voor het screenen van sociale steun is dit instrument geschikt (oudere populatie; Van Eijk et al., 1994)</p>
<p>11. Social Support Inventory (SSI) (Timmerman, Emanuels-Zuurveen, & Emmelkamp, 2000) (Afgeleid van de Social Support Questionnaire (SSQ-D); van Sonderen,</p>	<p>Meerdimensionaal meetinstrument voor sociale steun met 4 subschalen (‘Social Companionship’, ‘Emotional Support’, ‘Instrumental Support’ and ‘Informative Support’) Meetpretentie: meet</p>		<p>Voldoende convergente & divergente validiteit SSI (gezonde populatie; Timmerman et al., 2000)</p> <p>Interne consistentie varieert voor de subschalen van 0.70 to 0.86 (gezonde populatie; Timmerman et al., 2000)</p>	<p>1. Is een kort, betrouwbaar instrument en is veelbelovend voor gebruik in praktijk (Timmerman et al., 2000)</p> <p>2. Meet de waargenomen sociale steun, niet de daadwerkelijk ontvangen sociale steun of</p>

<p>1991) Nederlandse vertaling beschikbaar</p>	<p>tevredenheid van sociale steun</p> <p>20 items²</p> <p>Afnameduur is niet Bekend</p> <p>(Timmerman et al., 2000)</p>			<p>aanwezigheid van (Timmerman et al., 2000)</p>
<p>¹Zie referentielijst ²Alleen Engelse versie gevonden ³Voorbeeldversie niet gevonden in de literatuur ⁴Alleen lange Nederlandse versie gevonden</p>				

Literatuur

- Blumenthal, J. A., Burg, M.M., Barefoot, J., Williams, R.B., Haney, T., Zimet, G. (1987). Social Support, Type A Behavior, and Coronary Artery Disease. *Psychosomatic Medicine*, 49, 331-340
- Cohen, S., Mermelstein, R., Kamarck, T., & Hoberman, H.M. (1985). Measuring the functional components of social support. In I.G. Sarason & B.R. Sarason (Eds.) *Social Support: Theory, Research and Applications* (pp. 73-94). Dordrecht: Martinus Nijhoff Publishers.
- Dam-Baggen Van, R., van, & Kraaimaat, F., (1992). De inventarisatielijst Sociale Betrokkenheid (ISB): Een zelfbeoordelingslijst om sociale steun te meten. *Gedragstherapie*, 25, 27-46.
- Eijk van, L. M., Kempen, G. I. J. M. & Sonderen van, F. L. P. (1994). Een korte schaal voor het meten van sociale steun bij ouderen: de SSL 12-1 (A short scale for measuring social support in the elderly: the SSL 12-1). *Tijdschrift voor Gerontologie en Geriatrie*, 25,192-196
- Elklit, A., Pedersen, S.S., & Jind, L., (2001). The crisis support scale: Psychometric qualities and further validation. *Personality and Individual Differences*, 31, 1291-1302.
- Frasure-Smith, N., Lespérance, F., Gravel, G., Masson, A., Juneau, M., Talajic, M., & Bourassa, M. J. (2000). Social Support, Depression, and Mortality During the First Year After Myocardial Infarction. *Circulation*, 101, 1919-1924
- Glass, T. A., Mendes de Leon, C. F., Seeman, T.E., & Berkman, L.F. (1997). Beyond single indicators of social networks: a LISREL analysis of social ties among the elderly. *Soc Sci Med.*, 44, 1503-1517
- Hamelinck, L. (1997). *Therapietrouw na residentiële crisisinterventie*. Ongepubliceerd doctoraatsproefschrift, K.U.- Leuven.
- Joseph, S.A., Williams, R., & Yule, W. (1992). Crisis Support, attributional style, coping style, and post-traumatic symptoms. *Personality and Individual Differences*, 13, 1249-1251
- Lett, H. S., Blumenthal, J. A., Babyak, M. A., Catellier, D. J., Carney, R. M., Berkman, L. F., Burg, M. M., Mitchell, P., Jaffe, A. S., & Schneiderman, N. (2009). Dimensions of Social Support and Depression in Patients at Increased Psychosocial Risk Recovering from Myocardial Infarction. *Int. J. Behav. Med*, 16, 248–258
- Mitchell, P.H., Powell, R. N., Blumenthal, L., Norton, J., Ironson, G., Pitula, C. R., Froelicher, E. S., Czajkowski, S., Youngblood, M., Huber, M., & Berkman, L. F (2003). A Short Social Support Measure for Patients Recovering From Myocardial Infarction: THE ENRICHD SOCIAL SUPPORT INVENTORY. *Journal of Cardiopulmonary Rehabilitation*, 23(6), 398-403
- Ormel, J., G. I. J. M. Kempen, B. J. M. Steverink, L. M. Van Eijk, E. I. Brillman, E. W. Wolffensperger and B. de Meyboom-de Jong: 1992, The Groningen Longitudinal Aging Study 1992-1997 (GLAS) on functional status and need for care; outline of a NESTOR research program (Northern Center for Health Care Research, University of Groningen, The Netherlands
- Pedersen, S. S., Spinder, H., Erdman, R. A. M., & Denollet, J. (2009). Poor Perceived Social Support in Implantable Cardioverter Defibrillator (ICD) Patients and Their Partners: Cross-Validation of the Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Psychosomatics*, 50, 461– 467
- Sherbourne, C. D., & Steward, A. L. (1991). The MOS Social Support Survey. *Sci. Med.*, 32(6), 705-714
- Sonderen, F. L. P. van: 1993, Het meten van sociale steun met de Sociale Steun Lijst - Interacties (SSL-I) en de Sociale Steun Lijst - Discrepancies (SSL-D), een handleiding (Assessment of social support, interactions and discrepancies - a manual) (Northern Centre for Health Care Research, University of Groningen, The Netherlands)
- Timmerman, I. G. H., Emanuels-Zuurveen, E. S., & Emmelkamp, P. M. G. (2000). The Social Support Inventory (SSI): A Brief Scale to Assess Perceived Adequacy of Social Support. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 7, 401–410
- Vaglio, J., Conard, M., Poston, W. S., O'Keefe, J., Haddock, C.K., House, J., & Spertus, J. A. (2004). Testing the performance of the ENRICHD Social Support Instrument in cardiac patients. *Health and Quality of Life Outcomes*, 2, 24
- Welter J, Pedersen S, de Rijk A. Adviesrapportage 'Geadviseerde afkapwaarden voor het screenen op sociale steun binnen de hartrevalidatie'. Interne rapportage vakgroep Sociale Geneeskunde, FHML, Maastricht University en MUMC+ / Cardiologie MUMC +, Maastricht 2010.

- Young, Q.R., Ignaszewski, A., Fofonoff, D., & Kaan, A. (2007). Brief screen to identify 5 of the most common forms of psychosocial distress in cardiac patients: validation of the screening tool for psychological distress (STOP-D). *J Cardiovasc Nursing.*, 22, 525–534.
- Zimet, G. D., Powell, S. S., Farley, G. K., Werkman, S., & Berkoff, K. A. (1990). Psychometric Characteristics of the Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of personality assessment*, 55(3&4), 610-617
- Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1998). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *J Person Assess* , 52, 30–41